

Harremonak

egitasmoa

Irantzu Jauregi Artola

Harremonak lan taldearekin aritu gara solasean, Hernaniko Udaleko Berdintasun Sailak eta Berdintasun Kontseiluak sustatutako "Harremonak" egitasmoaren sortzaile eta dinamizatzaileak dira. Hernaniko gazteekin ibiltzen dira, "goxatzen". Beraiek Edurne Mendizabal, Ibon Arrizabalaga, Asier Baglietto eta Edurne Epelde dira.

Zer da eta nola sortu zen *Harremonak*?

Harremonak egitasmo bizi-bizia da. Harreman onak, hormonak, ar-eme earrak... horiek uztartzetik dator izena.

Orain dela urte batzuk hasi ginen hainbat herritan eta bereziki Bilbon, berdintasunaren aldeko saioak ematen ikastetxeetan. Ondoren, emakumeen kontrako indarkeriaren prebentziorako egitasmoak eskatu zizkiguten. Horietan guztietan sexismoa ikusarazi eta aurrea hartzeko baliabideak eskaintzea zen muina. Aurrerago, sexualitatea eta sexuen heziketan ere hasi ginen. Egun hainbat herritan gabiltza, Zarautz, Azpeitia, Azkoitia, Elgoibar... eta bereziki Hernanin. Gure eskarmentu eta gogoaren arabera tratatu onak sustatzea eta plazera baloratzea eta bilatzea da helburuak lortzeko modurik eraginkor eta atsegina.

Zeintzuk dira ba egitasmoaren helburuak?

Uff! mundua konpontzea, je, je! Beno, *Harremonak*en helburuak tratatu onak sustatzea eta sexualitateen aniztasuna baloratzea dira.

Tratu onak diogunean, norbere burua, ingurukoak eta ingurua bera ondo tratatzeaz ari gara. Gehiegitan entzuten dugu edozein "aitzakia" hartuta (sexua, arraza, adina...) edo aitzakiarik gabe elkar gaizki tratatzen dugula. Hala nola, ikusezin egitea, estereotipoak ezartzea, kritikak, gutxiespenak, irainak, erasoak eta abar. Gure ustez, jendarte honetan jasotzen dugun entrenamenduaren ondorio dira, honelako ereduak jasotzen baititugu. Komunikabide gehienetan aurkezten zaizkigun emakume eta gizon ereduak edo harreman mota begiratzea aski da horretaz jabetzeko.

Eta zuek eredu horiei aurre egin nahi diezue, ezta?

Gure helburua hau guztia hankaz gora jartzea da. Jendarte goxoagoa nahi dugu, harreman aberatsak dituen jendez osatua. Pertsona oso eta askeak, nahi duten esparruetan garatuko direnak eta ez bere sexuak adierazten diona, adibidez. Guztion edertasun anitza baloratzea desio dugu, bere zabaltasun osoan. Ezberdintasuna eta aniztasuna baloratzea, aberastasun moduan ulertzea. Ho-

rretarako, egituretan eragin behar da, lan politikoa, alegia. Jendarte eredu sustraieratik aldatzeko borrokatzea ezinbestekoa da. Aldaketa horretan osagarri eta elikagai izan nahi du *Harremonakek*. Gure abiapuntua zera da: norbere burua maitatzea eta ingurukoak zein ingurua bera errespetatzea eta baloratzea. Honela, harreman aukeratuak eta orekatuak izango ditugu. Lasaiago bizi eta onartuak eta maitatuak sentituko gara. Horixe da guztiok behar duguna ondo bizitzeko eta jendarte parekide, sendoa osatzeko. Disfrutatzea aldarrikatu nahi dugu, ondo pasatzea eta plazera bilatzea. Bakoitzaren ardurak eta mugak zainduz, noski.

Baina horretarako, inertzia asko gairatu behar dira...

Hau guztia lortzeko, nahitaezkoa da guztiok jasotzen dugun entrenamendua positibo bilakatzea... Eta gazteei ikusten dituzten ereduak ezbaian jartzearekin batera aniztasuna aurkeztea. Aniztasuna, jendarte antolaketan, harremanetan, elkarbizitzan... bikote erromantikoari kritika ere garrantzitsua da.

Zer esan nahi duzue bikote erro- mantikoari kritika diozuenean?

Ba, hasteko, bikotea aukera bat dela. Gure imajinarioan zoriontasunaren gotorleku moduan azaldu zaigu heriotzak banatu arteko bikotea. Honen adierazle zera da: bikote bat banatzen denean porrot moduan bizitzen dugula. Gainera, gehienetan bikote heterosexuala, monogamoa, elkarrekin bizitzen dena, seme-alabak dituen e.a. irudikatzen dugu. Herentzian jaso dugun bikote ereduak elkarren menpeko diren pertsonak osatzen dute eta honek kalte handiak ekarri ditu, esaterako, emakumeen kontrako indarkeria. Arazo larria da, oso. Gaia zabala bada ere, bikote barruan gertatzen dena ulergaitza da. Gure ustez hiru osagai nagusi ditu: jendarte indarkeriazalea, sexismoa eta bikote erromantikoa. *Harremonakek* hiru osagai horiei egurra ematen die. Gainera, "emakumeen kontrako indarkeria gaztea da", hau da, gero eta bikote gazteagotan ematen da, datuak kezkarriak dira: azken hiru urteetan (2007-2009), Erkidegoan, 30 urtetik beherako emakumeen 3.000 sala-

keta izan dira, gai honekin jasotako salaketa guztien %34, alegia. Beraz, nabarmena da gazteekin prebentzio lana egiteko premia.

Zorionez, gure jendartean gero eta aniztasun gehiago azaltzen da, baita bikote ereduetan ere eta guk horixe erraztu nahi dugu. Bikotea eta bizi-modu antolaketa bera pertsona oso eta askeen arteko tratuan oinarritzea nahi genuke.

Zeintzuek osatzen duzue *Harremonak* lan taldea?

Taldean oso gustura gaude, tratuanak gure artean ere sustatzen baititugu. Lanak energia asko eskatzen du baina eman ere ikaragarri ematen digu. Lan taldean orain lau kide gara, eta ilusio handia dugu. Bi emakumek eta bi gizonek osatzen dugu taldea. Guztiak beste talde eta saltsatan ibiliak gara eta feminismoan, gizontasunean zein sexologian adituak gara. Sortzaileak eta ikasteko sekulako gogoarekin, horretarako aukera paregabea eskaintzen digute gazteek. Eta hori, ikaragarri eskertzen dugu.

Talde bat saio batean...

Nola gauzatzen da egitasmoa Hernanin?

Hernanin indartsu doa, hirugarren ikas-turtea dugu dagoeneko eta egitasmoa osatzen eta sendotzen ari da etengabe. DBHko ikastetxe guztietan aritzen gara, Hernaniko Udaleko Berdintasun Sailak sustatzen du egitasmoa eta ikastetxeei eskaintzen die. Ikastetxe bakoitzak erabaki du orain arte zenbat talderekin arituko garen, zenbat orduz e.a.

Gazteekin ikastetxeetan gelan bertan aritzen gara aurrena, 2 orduko hainbat saio eginez. Bertan, jolasak eta dinamika izaten ditugu lagun, bizipeneta-tik ikasteak merezi duela badakigulako. 2 bideratzaile joaten gara saioetara eta horrek aukera ugari ematen dizkigu ereduarekin jolasteko, behar duten arreta eskaintzeko...

Eskuhartze guztiak ikasgelan bertan al dira?

Ez. Aholkularitza saioak ere egiten ditugu ikasleekin, banaka edota talde-txotan bideratzaile batengana joateko aukera eskaintzen zaie. Oso potentzia izaten da, beraien kezka, zalantzak, iritziak e.a. azaltzen dizkigute. Gai garrantzitsuak ateratzen dira: hainbat familia egoera (batzuetan oso zailak eta gogorak), sexualitatea, plazera, lagunarteko harremanak... Gure saio-kera nagusia, gaztearengan konfian-tza azaltzea eta elkarrekin pentsatzea izaten da. Aukerak eta konponbideak ikusten laguntzea, alegia. Guztiontzat lasaigarri eta goxagarria izaten da. Sa-

rritan hainbat arazo bideratzeko aukera paregabea izaten dugu esku artean.

Eta ikastetxetik at, egiten al duzue zerbait?

Aurten, estreinakoz aholkularitzak he- rri mailan egiten hasi gara, horretarako premia ikusi baitugu azken urteetan. Batetik, aholkularitza aukera hori gaz- te guztiei zabaltzeko eta bestetik, kasu askotan jarraipena eskatzen duelako. Hainbat gai oso mingarri edota inten- tsuak izan daitezke eta bideratzen hasi ondoren premiazkoa da jarraipena emateko aukera eskaintzea. Bai sarean baita pertsonalki ere. Azken finean, ko- meni da guraso eta irakasleak ez diren beste heldu batzuk erreferentzia izatea. Guk eta beraiek askoz ere askatasun gehiago sentitzen dugu elkarrekin.

Ze adinetako gazteekin ibiltzen za- rete?

Hernaniko gazte mordoak ezagutzen dugu dagoeneko. Je, je! Bai, kalean ere sarritan elkar ikusten dugu eta poz- garria izaten da. Orain arte 13-16 urte bitarteko gazteekin aritu gara eta egia esan Hernaniko gazte gehienekin ari- tzen gara. Iazko ikasturtean 400 gazte ingururekin aritu ginen. Horretaz gain, garrantzi handia ematen diogu irakas- leekin ere saioak egiteari, beraiek bai- taude urte osoan zehar talde horiekin. 2009-2010ean 39 irakaslerekin egin genituen saioak. Azkenik, gurasoak. Gurasoena heltzea oso garrantzitsua da, baina ez da erraza suertatzen haie- kin bilerak egitea. Jakin badakigu egun- go bizitzan zeregin gehiegi izaten ditu-

gula, deialdi eta eskaintza pila. Halere, badakigu pixkanaka, egitasmoa eza- gutaraztearekin batera, parte-hartzea hobetuko dela. Gainera, gurasoentzat ere pertsonalki aberasgarriak dira saio hauek, gure harremanez hausnartzeko eta elkar trukearako aukera polita baita. Saioak guztiontzat aberasgarri izatea da asmoa eta, nola ez, ondo pasa- tzea.

Zer azpimarratuko zenuke gaz- teen errealtatean?

Gazteak krixtonak dira, gaitasun eta abilezia ugari dituzte. Irribarrea eta emozioa ateratzen zaigu haiekin pen- tsatzean. Zailtasunak ere izaten ditugu e! ez pentsa. Dena aberasgarri.

Beraien lekuan jarrita, presio gehiegi jasaten dituztela iruditzen zaigu: fisi- koak, akademikoak, kirolean, lagu- nartean... Bai, presioak guztiok ditu- gu, gehiegi, eta horiek arintzea dugu helburu. Bizimodu antolatuegia dutela dirudi, denborarik ez dutela diote, adi- bidez, kalean ibiltzeko.

Bestalde, guztiontzat komenigarriak diren hainbat arduratan gehixeago eskatzea komeni dela iruditzen zaigu. Adibidez, etxeko eta zaintza lanak edota beraien bizitzari buruzko hain- bat erabaki hartzea.

Beldurren katea barneratuta dute: "ez badut ikasten, ez dut lanik izango, ez dut dirurik izango, porrota...". Egia da egiten dugun orok dituela bere ondo- rioak baina bizitza honetan bada den-

... jolasak eta/edo dinamika lagungarriak dira *Harremonak* egitasmoaren helburuak lortzeko.

bora gauzak berbideratzeko. Egiten dutenaren erantzule direla sentitzea komeni zaie, ardurak hartzea. Bide beretik, disfrutatzeke eta aske izateko.

Beraiengan konfiantza jarriz gero jarriera ona azaltzen dute gehienetan. Pertsona osoak dira eta beraiekin parez pare jartzea eskertzen dute.

Gazteek presio handia izaten dutela aipatu duzu, eta askotan presio hori euren taldekideen aldetik dator zuzen zuzenean. Demagun 15 urteko alaba bat dugula eta, bere lagun taldeko beste neska batez hitz egiten hasita, "zikin" eta "puta" hitzak erabili dituela. Zer esango diogu?

Lehenik eta behin esan, suerteko garelako, gure alabak konfiantza hori baduelako guri lagunengatik inguruko usteak azaltzeko, beraz, konfiantza hori eskertzea garrantzitsua da. Gure alabak sentitu behar du bere iritziak eta bizipenak garrantzitsuak direla, arreta eskaintzen diogula eta gurek ez dutela bere iritziek baino garrantzi handiagorik.

Argi dago ordea, adin tarte honetan bereziki gordinak izan daitezkeela lagun arteko harremanak eta estereotipoek min handia eragiten dutela. Horrela, sexismoaren eraginez oso desberdin baloratzen da jarrera bera mutil edo neska batek izanez gero. Mutilak asko ligatzen badu arrakastatsua izango da, eta neska "puta", "guarra" edo "errex". Balorazio bikoitz horren inguruko hausnarketa egitea garrantzitsua da, eta horrekin batera, azpimarratuko genduke norberaren askatasunak daukan garrantzia eta modu honetako kritikek zenbat mugatzen duten askatasun hori. Baina hori guztia ulerkortasunez egitea garrantzitsua da, kulparik sortu gabe. Gure alabak inguruan ikusitakotik ikasi ditu jarrera horiek eta bestelakoak ikusten baditu ikasi ditzake. Beraz, elkarren babesak, ulermenak eta laguntzak duten garrantzia transmitituko diogu, batez ere berarekin dugun harremanean,

bere iritziak eta nahiak errespetatuz, pertsona oso gisa hartuz.

Beste adibide bat jartzearen, gure semeak oporretan gustura jantzi du izebak oparitutako kamiseta koloretsua. Eskolako lehen eguna iritsi orduko negarrez etorri da eta kamiseta amorruz kendu du, gehiago ez duela jantziko esanez. Zer egin?

Adibide hau egunerokoa da oso mutilen bizimoduan. Mutilen estereotipoak ikaragarri estuak dira, ezin dituzte kolore edo marrak batzuk dituzten arropak jantzi, ezin dute negar egin eta borrokan aritu beharra dute taldean beraien tokia irabazteko. Mutilen estereotipo gogorrak indarrean jarraitzen du eta guzti-guztiekin asko sufritzen dute estereotipo hori betetzeko. Horretarako jasotzen duten entrenamendua ezinbestekoa da beren gizatasuna zapaltzeko, beren nahien gainetik mutilek gizarte honetan bete behar duten rol zapaltzailerik eta dominatzaile ezartzeko. Kasu honetan, garrantzitsua da semearen maitasuna ematea, den bezala maite dugula gogoraraztea eta berak hori sentitzea. Bere nahiak eta gustuek duten garrantzia berrestea eta bere nahiak errespetatuak izan daitezen lagunduko diogu. Agian gogorregia egingo zaio gelakideen aurrean kamiseta hori jantzea, baina guk eskaini ahal dizkiogu kamiseta hori jantzeko aukerak.

Aurrerantzean, ze ibilbide ikusten diozue egitasmoari?

Aurrerago esan dugun bezala egitasmo bizi bizia da eta Hernanin aurrerapauso sendoak ematen ari da. Bide horretan jarraitzeko baditugu bi ildo nagusi:

1. Beste adin tarte batzuetan ere aritzea, bereziki LHko 6. mailakoekin aritzeko gogo dugu. Ziklo aldaketa datorkie eta sarritan ikastetxe aldaketa ere bai. Garai honetan gorputz aldaketa garrantzitsuak izaten dituzte neska-mutilek, ume izateari utzi eta mundu oso bat irekitzen zaie. Beraien harremanek ere garapen intentsuak izaten dituzte. Beraz, momentu paregabea da tratu

onak sustatu eta sexualitateaz aritzeko. Sexu heziketako egitasmo askotan ematen zaio lehentasuna adin tarte honi eta *Harremonak* lan taldekoak ere irrikaz gaude pauso garrantzitsu hau emateko.

2. *Plax! Plazera plazara* egitasmoarekin osatzera gatz *Harremonak*. Batetik, sare sozialetan murgilduko da *Harremonak*. Gazteentzat sare sozialak harremanetarako eta mundu ikuskerarako baliabide esanguratsuak dira. Beraz, bertan egotea ezinbestekoa da.

Bestetik, ikastetxeetan landutakoa herri mailako lanarekin uztartzea oso garrantzitsua da. Beste herri eta hirietako esperientzia aztertzen aritu gara eta nabarmena da gazteek lokal propioa behar dutela. Aholkularitaz gain, bertan haien aisialdian kalitatea izateko eta hortik eragiteko aukera paregabea ematen baitu.

Lokal honen kokapen egokia Berdintasun Etxearen barruan da, Berdintasun Kontseilua azken urteetan aldarrikatzen ari den ekipamendua. Bertan, emakume taldeak, talde feministak, gizon taldeak, Jabetze Eskola, Berdintasun Kontseilua eta abarrekin batera arituko lirateke. Talde hauei elkarbizitzak sekulako indarra emango lieke, elkarlana ahalbidetu eta antzekoak diren beste egitasmoekin sarean lan egiteko aukera emango lieke. Gazteek elkarlan horretan parte hartzeak ikaragarri erraztuko lituzke *Harremonak*en helburuak. Bestalde, Berdintasun Etxea herritarrentzat erreferentzia garbia izaten da hainbat egoera, premia eta desioi erantzuna emateko. Honela, guztion artean indarkeriei eta sexismoei, hainbeste sufimendu eragiten duten bidegabekeriei, egurra emango diegu. Premiazko lana dugu eskuartearen eta apustu sendoak egin behar ditugu. Hernanin herri oso egokia da horretarako. Guztion artean lortuko dugu tratu onak sustatzea, plazera elikatuko dugu. Azken finean, dagoeneko egiten den lanari emaitza askoz ere oparoagoak ateratzea suposatzen du. ■